

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 15CoP/44/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2722201085
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 07. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Blanka Podmajerská
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2023:2722201085.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Blanky Podmajerskej a členov senátu Mgr. Patrície Železníkovej a Mgr. Aleny Čakváriovej, vo veci starostlivosti o maloleté dieťa: A. B., nar. X.X.XXXX, bytom u matky, zastúpené kolíznym opatrovníkom: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Senica, dieťa rodičov: matka C. D., nar. XX.X.XXXX, trvale bytom B., E. XXXX/XX, zastúpená: JUDr. Alena Arbetová, advokátka so sídlom Holíč, Námestie sv. Martina 3A a otec A. B., nar. X.X.XXXX, trvale bytom F. G. XXX, zastúpený: Advokátska kancelária Machová s. r. o., so sídlom Skalica, Sasinkova 886/16, IČO: 36 864 544, o návrhu na úpravu rodičovských práv a povinností, na odvolanie matky proti rozsudku Okresného súdu Skalica zo dňa 20.3.2023, č. k. 9P/69/2022-111, jednomyseľne takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie sa v napadnutých výrokoch II. a III. a v závislom výroku VI. o trovách konania zrušuje a vec sa v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. V napadnutom rozsudku súd prvej inštancie zveril maloleté dieťa A. B., nar. X.X.XXXX do osobnej starostlivosti matky a obom rodičom zveril oprávnenie maloleté dieťa zastupovať a spravovať jeho majetok v bežných veciach (výrok I.), otcovi uložil povinnosť prispievať na výživu maloletého dieťaťa sumou 210 eur mesačne, vždy do 15. dňa toho ktorého mesiaca vopred k rukám matky, a to s účinnosťou od 11.8.2022 (výrok II.), nedoplatok na zročnom výživnom na maloleté dieťa za obdobie od 11.8.2022 do 31.3.2023 vo výške 812,17 eur otcovi uložil zaplatiť v mesačných splátkach po 35 eur, splatných spolu s bežným výživným, počnúc právoplatnosťou rozsudku do zaplatenia, a to pod následkom straty výhody splátok (výrok III.), upravil styk otca s maloletým dieťaťom za prítomnosti matky každý páry týždeň v sobotu od 10.00 hod. do 11.30 hod., každý páry týždeň v nedeľu od 10.00 hod. do 11.30 hod. a každý nepáry týždeň vo štvrtok od 15.30 hod. do 17.00 hod. (výrok IV.) a uložil rodičom výchovné opatrenie - povinnosť po dobu 6 mesiacov sa podrobiť psychologickému poradenstvu na referáte poradensko-psychologických služieb ÚPSVaR Senica, a to za účelom obnovenia vzťahu otca s maloletým dieťaťom a zlepšenia vzájomnej komunikácie medzi rodičmi ohľadom styku otca s maloletým dieťaťom (výrok V.). O trovách konania rozhodol podľa § 52 zákona č. 1621/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej „C. m. p.“) tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

2. Rozsudok právne odôvodnil § 25 ods. 1, 2, § 36 ods. 1, § 37 ods. 1, 2, 8, § 62 ods. 1, 2, 3, 4, 5, § 65 ods. 1, § 75 ods. 1, § 77 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej „Zákon o rodine“), keď mal vykonaným dokazovaním preukázané, že rodičia maloletého dieťaťa spolu nežijú od mesiaca máj 2022, starostlivosť o maloletého A. zabezpečuje matka, kde má maloletý vytvorené stabilné rodinné zázemie, pričom v starostlivosti zo strany matky neboli zistené žiadne nedostatky. Súd prvej inštancie poukázal na prístup otca, ktorý hoci deklaroval záujem o maloletého, skutočnú snahu o stretnutie nevyvíjal. Vzhľadom na tieto skutočnosti s poukazom na vyjadrenie otca, ako aj na odporúčanie kolízneho opatrovníka, rozhodol o zverení maloletého dieťaťa do osobnej starostlivosti matky a určil, že obidvaja rodičia sú oprávnení maloletého zastupovať a

spravovať jeho majetok v bežných veciach. Mal za to, že uvedená úprava rodičovských práv a povinností rešpektuje právo maloletého dieťaťa na výchovu a starostlivosť zo strany oboch rodičov.

3. Styk otca s maloletým dieťaťom súd prvej inštancie upravil v relatívne úzkom rozsahu a za prítomnosti matky zohľadňujúc, že styk otca s dieťaťom neprebíha, naposledy sa otec s maloletým stretol na krátky čas v mesiaci september 2022 (na dvanásť minút v domácnosti matky) a následne ho videl v mesiaci január 2023 v kočiaku. V rozhodnutí upravený rozsah stretávania sa otca s maloletým dieťaťom mal za dostačujúci, nakoľko maloletý otca takmer nepozná a je potrebné vzájomný vzťah medzi nimi budovať postupne. Konštatoval, že ak v budúcnosti dôjde k náprave vzťahov medzi rodičmi a bude z ich strany dodržiavaná úprava styku, môže byť zmena pomerov dôvodom na zmenu úpravy styku.

4. Pokiaľ ide o výšku výživného, z vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie preukázané, že mesačné výdavky matky v súvislosti so starostlivosťou o maloleté dieťa sú asi vo výške 430 eur, ktoré pozostávajú z nákladov na stravu (nutrilon 100 eur, voda 20 eur, čaj 20 eur, výživy, jogurty 30 eur, ovocie a zelenina 20 eur, plienky 50 eur, drogériu 25 eur, vitamíny a lieky 25 eur, oblečenie 20 eur, hračky a knihy 5 eur, pomerné náklady na bývanie - nájom vo výške 110 eur. Konštatoval, že príjem matky v súčasnosti pozostáva z rodičovského príspevku vo výške 383 eur mesačne a z rodinných prídavkov na dve deti (do mesiaca júl 2022 poberala materské v sume cca 1 400 eur mesačne), matka zabezpečuje osobnú starostlivosť aj o ďalšie maloleté dieťa H., nar. XXXX. Otec prispieva na výživu maloletého A. od júla 2022 sumou 100 eur mesačne a otec maloletej H. prispieva na jej výživu sumou 50 eur mesačne. Mesačné výdavky matky sú vo výške cca 930 eur (nájom 330 eur, internet a TV 111 eur, splátka pôžičky 30 eur, lieky a vitamíny 10 eur, drogéria 30 eur plus náklady na maloletú H. ZRPŠ a školské potreby 170 eur ročne, obedy 30 eur mesačne, družina 15 eur mesačne, hygiena 20 eur mesačne, oblečenie 30 eur mesačne, lieky 10 eur mesačne, cestovné na vyšetrenia 300 eur mesačne). Otec pracuje u zamestnávateľa B. B., B.. B. I. J., kde dosahuje priemerný čistý mesačný príjem vo výške 1 200 eur (spolu s daňovým bonusom a náhradou príjmu pri PN), jeho výdavky sú vo výške cca 714 eur (výdavky na bývanie 200 eur, splátka úveru 320 eur, TV 20 eur, hygiena a oblečenie 50 eur, výživné 100 eur, PZP na motorové vozidlá cca 24 eur, t. j. 290 eur ročne). Otec nemá ďalšiu vyživovaciu povinnosť, býva s priateľkou (ktorá dosahuje príjem cca 800 eur mesačne) v spoločnej domácnosti, otec je vlastníkom dvoch motorových vozidiel, jeho mesačné výdavky spojené s fajčením sú vo výške 20 eur. V mesiacoch november 2022 a december 2022 bol práceneschopný a bola mu vyplatená náhrada príjmu, resp. nemocenské 1 787 eur. S poukazom na zistené skutočnosti súd prvej inštancie otcovi určil výživné vo výške 210 eur mesačne s účinnosťou od 11.8.2022 (t. j. od podania návrhu), ktoré považoval za primerané schopnostiam a možnostiam oboch rodičov, tak aj odôvodneným potrebám maloletého dieťaťa vo veku 13 mesiacov. Konštatoval, že matkou deklarované výdavky na maloletého vo výške 320 eur mesačne (+ pomerné náklady na bývanie 110 eur) sú mierne nadhodnotené, matka tieto v dostatočnom rozsahu nepreukázala (takisto ani celkové náklady na domácnosť a na maloletú H.), a aj v prípade ich riadneho preukázania je spravodlivé, aby sa obaja rodičia podieľali na výžive maloletého dieťaťa v rovnakom rozsahu (z ktorého dôvodu potom výšku vyživovacej povinnosti otca určil približne v rozsahu jednej polovice z deklarovanych výdavkov na maloleté dieťa). Za potrebné ďalej mal zobrať do úvahy nízky vek maloletého, nakoľko je predpoklad, že výdavky súvisiace s jeho starostlivosťou sa budú zvyšovať. K argumentácii matky uviedol, že pomery otca nepovažuje za natoľko dostatočné, resp. nadpriemerné, aby mohol prispievať na výživu maloletého dieťaťa vyššou sumou. Aj keď je otec vlastníkom dvoch motorových vozidiel, okrem výdavkov na cigarety (vo výške 20 eur mesačne) neboli v konaní preukázané ďalšie výdavky, ktoré nie je potrebné vynaložiť (napríklad na automaty alebo návykové látky). Súd prvej inštancie napokon zdôraznil, že pri určovaní výšky výživného prihliadol aj na skutočnosť, do akej miery sú potreby maloletého dieťaťa hradené zo štátnych sociálnych dávok, t.j. z rodinných prídavkov, ktorých výška je od 1.1.2023 v sume 60 eur na nezaopatrené dieťa, t.j. v rozsahu cca 14 % z deklarovanych výdavkov na maloleté dieťa vo výške 430 eur (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 88/2017).

5. V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie ďalej uviedol, že otcovi neuložil povinnosť vyplatiť matke sumu daňového bonusu a výšku vyživovacej povinnosti neurčil ako súčet výživného na základe príjmu otca (250 eur) a sumy daňového bonusu (140 eur), keď daňový bonus predstavuje formu daňového zvýhodnenia určenú daňovníkovi, starajúceho sa o nezaopatrené dieťa, ktorý slúži na účely zníženia daňovej povinnosti daňovníka a je na daňovníkovi, ako s vyplateným daňovým bonusom naloží. Pri určení výšky výživného potom nevychádzal z tejto zložky príjmu, nakoľko nebola naplnená základná podmienka nároku na uplatnenie daňového bonusu, a to spoločná domácnosť daňovníka (otca) a maloletého dieťaťa (§ 33 ods. 1 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov). V zmysle uvedeného pri

určení výšky vyživovacej povinnosti vychádzal z príjmu otca za obdobie od februára 2022 do februára 2023 spolu s náhradami pri dočasnej pracovnej neschopnosti a nemocenskými dávkami (bez sumy daňového bonusu), t. j. zo sumy 1 275 eur (čistý príjem 14 350 eur, náhrada PN 450 eur, nemocenské 1 131 eur a od zamestnávateľa 656 eur). Aj keď takto určené výživné nedosahuje 20 % z príjmu otca (predstavuje necelých 17 % z čistej mzdy povinného otca), mal za to, že je primerané schopnostiam a možnostiam oboch rodičov, ako aj odôvodneným potrebám maloletého dieťaťa.

6. V nadväznosti na určenie vyživovacej povinnosti s účinnosťou od 11.8.2022 (§ 77 ods. 1 Zákona o rodine) konštatoval nedoplatok otca na výživnom za obdobie od 11.8.2022 do 31.3.2023 vo výške 812,17 eur, predstavujúci rozdiel medzi celkovým výživným vo výške 1 612,17 eur, ktoré má za dané obdobie otec uhradiť a sumou 800 eur, ktorú otec titulom výživného za dané obdobie matke uhradil. Otcovi v súlade s § 232 ods. 4 C. s. p. uložil povinnosť zaplatiť nedoplatok v mesačných splátkach vo výške 35 eur, a to pod následkom straty výhody splátok, jednak s poukazom na jeho osobné a majetkové pomery, ale najmä s ohľadom na výšku nedoplatku, zohľadňujúc pritom príjem otca vo výške cca 1 200 eur mesačne a výdavky vo výške 714 eur mesačne a skutočnosť, že otec tak nedisponuje finančnými prostriedkami potrebnými na jednorazovú úhradu nedoplatku na výživnom.

7. Pokiaľ ide o rozhodnutie o uložení výchovného opatrenia, z vykonaného dokazovania (výsluchov účastníkov konania, správy z prešetrenia pomerov) mal súd prvej inštancie preukázať, že otec sa s maloletým dieťaťom pravidelne nestretáva, rodičia spolu dostatočne nekomunikujú, čo môže mať negatívny vplyv na výchovu a celkový vývoj maloletého dieťaťa. Vzhľadom na tieto skutočnosti podľa § 37 ods. 2 písm. d/ Zákona o rodine uložil rodičom maloletého dieťaťa výchovné opatrenie, a to povinnosť podrobiť sa psychologickému poradenstvu na referáte poradensko-psychologických služieb Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Senica, a to za účelom obnovenia vzťahu otca s maloletým dieťaťom a zlepšenia vzájomnej komunikácie medzi rodičmi ohľadom styku otca s maloletým dieťaťom. Zdôraznil, že podstatou tohto výchovného opatrenia by malo byť nastavenie takej spolupráce medzi rodičmi, ktorá nebude mať negatívny vplyv na výchovu maloletého dieťaťa, pričom na dosiahnutie jeho účelu považoval za dostačujúce obdobie šiestich mesiacov.

8. Proti výrokom II. a III. rozsudku súdu prvej inštancie podala v zákonnej lehote odvolanie matka navrhujúc, aby odvolací súd rozhodnutie súdu zmenil tak, že určí výživné vo výške 255 eur mesačne, alebo aby v uvedených častiach rozhodnutie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Mala za to, že v konaní nebola aplikovaná právne záväzná veta nadriadeného súdu, ktorou odvolací súd chráni najlepší záujem detí, čím prišlo k poškodeniu nielen práv maloletého dieťaťa. Uvedené sa odzrkadľuje v posudzovaní nákladov a potrieb otca, matky a maloletého dieťaťa a v prípade prezentovania príjmov otca a matky. V odôvodnení rozhodnutia súd poukazuje na jej príjem za obdobie od 6/21 do 7/22 bez členenia na mesačný príjem, ako je to v prípade otca. Pritom ide o príjem, vrátane nemocenského, materskej, tehotenského v celkovej výške 18 219,20 eur (1 301,30 eur mesačne), t. j. dávky súvisiace so zdravotným stavom matky v súvislosti s tehotenstvom, prípravou na narodenie dieťaťa a narodením dieťaťa, ktoré sú dané iba v danom čase. Súd prvej inštancie opomenul, že matka je aktuálne vyše pol roka na rodičovskej dovolenke a poberá len rodičovský príspevok, z ktorého musí zabezpečiť základné životné potreby oboch maloletých detí. Otec nad rámec výživného na syna neprispieva, dokonca na poslednom stretnutí dňa 23.4. 2023 vyhlásil, že sa chce syna vzdať (čo prezentuje jeho postoj k dieťaťu). Podľa doložených dokladov je zrejmé, že v čase od 6/21 do 7/22 pri vyplácaní dávok matke mesačný príjem matky zodpovedal cca čistému mesačnému príjmu otca avšak s tým rozdielom, že otec svoj príjem vkladal do automatov a kúpy návykových látok, zatiaľ čo matka musela kupovať veci potrebné pri narodení syna a zabezpečiť jeho základné životné potreby. Podľa názoru matky poukazujúcej na závery ustálenej súdnej praxe, je otec povinný prispievať na výživu dieťaťa sumou vo výške 20 – 30 % z jeho netto príjmu. Odôvodnenie, že stanovenie výživného vo výške 17 % čistého príjmu otca je primerané jeho schopnostiam a možnostiam a odôvodneným potrebám maloletého dieťaťa je nedostatočné, keď súd nevysvetlil, prečo nerešpektoval základnú zásadu civilného procesu, teda predvídateľnosť súdnych rozhodnutí a sám sa od svojej vlastnej dlhodobo prezentovanej praxe výrazne odchýlil. V rozhodnutí súd nezodpovedal, prečo pri určovaní výživného opomenul prezentovať do obsahu svojho rozhodnutia aj právo dieťaťa podieľať sa na životnej úrovni svojich rodičov. Matka ďalej zdôraznila, že žije sama s dvoma maloletými deťmi, z toho dcéra má zdravotné problémy, náklady ako nájom, internet, mobil riadne zdokladovala, pričom ďalšie náklady ako plienky, hygienické potreby, ošatenie detí, stravu uviedla ako náklady žiaľ pohybujúcej sa v danej výške na uspokojenie potrieb detí. Maloletý rastie, prechádza pomaly na normálnu stravu, potrebuje vitamíny, ovocie, zeleninu, mliečne výrobky, oblečenie a strava

sú najväčšími položkami, stále používa plienky, je potrebné mu kupovať detské hygienické mlieko, hygienické potreby, každý deň pije mlieko, je jogurty a ovocné kašičky. Jedná sa pritom o položky, ktoré nie sú zanedbateľné, okrem toho začal chodiť a je potrebné mu kupovať aj kvalitnú obuv, pritom len náklady na bývanie predstavujú 330 eur mesačne. Matka konštatovala, že nemá možnosť ako otec bývať u svojej matky, ktorá by ju živila, jej náklady sú vyššie, avšak zodpovedajúce potrebám maloletého a vychádzajú z dnešných cien. Otec až do rozhodnutia súdu uhradil na maloletého výživné vo výške 100 eur mesačne, nemal problém čerpať daňový bonus vo výške 70 eur mesačne a od 1.1.2023 vo výške 140 eur mesačne, ktoré si ponechával na úhradu svojich potrieb, a zrušil ho až od 1.3.2023. Matka poukázala na to, že súd nepodložené náklady otca vo výške 714 eur nepovažoval za nepreukázané ani nadhodnotené a úplne sa s nimi stotožnil. Skutočnosť, že otec vlastní 3 osobné motorové vozidlá (čo potvrdil na poslednom pojednávaní a súd to opomenul uviesť), fajčí, nepovažoval súd za nadpriemerné, podľa súdu životná úroveň otca vlastniaceho 3 osobného motorového vozidla je úplne priemer bežného človeka na Slovensku. Matka nesúhlasila s tým, aby sa rodičia podieľali na nákladoch dieťaťa každý vo výške jednej polovice, vzhľadom na to, že ide o dieťa útleho veku, ktoré je plne odkázané na jej celodennú osobnú starostlivosť a jeho potreby zabezpečuje práve v takejto forme. Finančné plnenie by malo byť predovšetkým zo strany otca, ktorý potreby dieťaťa zabezpečuje len formou výživného. Podsúvanie, že štát od 1.1.2023 zvýšil prídavok na dieťa vo výške 60 eur, ktoré kryjú potreby dieťaťa vo výške 14 %, nenahrádza zákonnú povinnosť otca podieľať sa na výžive a úhrade potrieb maloletého. Matka poukázala na nesprávny výpočet výšky priemerného čistého príjmu otca, keďže suma 1 275 eur je čistý mesačný príjem otca bez daňového bonusu. Vychádzajúc z ustálenej súdnej praxe, že rodič ktorému dieťa nebolo zverené do osobnej starostlivosti je povinný prispievať na výživu maloletého sumou vo výške 20 % čistého príjmu, by podľa názoru matky mala byť výška výživného určená sumou 255 eur mesačne.

9. Otec a kolízny opatrovník sa k odvolaniu matky písomne nevyjadřili.

10. Odvolací súd preskúmal rozhodnutie súdu prvej inštancie podľa § 65 a § 66 C. m. p., keď v posudzovanej veci nie je viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania podaného matkou, a to bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 378 ods. 1, 385 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej „C. s. p.“). Konštatuje, že matka v podanom odvolaní napadla výlučne výroky II. a III. rozhodnutia, ktorým bola otcovi s účinnosťou od 11.8.2022 uložená povinnosť prispievať na výživu maloletého A., nar. X.X.XXXX mesačne sumou 210 eur, vždy do 15. dňa toho ktorého mesiaca vopred k rukám matky a povinnosť zaplatiť nedoplatok na zročnom výživnom na maloleté dieťa za obdobie od 11.8.2022 do 31.3.2023 vo výške 812,17 eur v mesačných splátkach po 35 eur, splatných spolu s bežným výživným, počnúc právoplatnosťou rozsudku do zaplatenia, a to pod následkom straty výhody splátok. Výroky I., IV. a V. rozhodnutia, v ktorých súd prvej inštancie zveril maloleté dieťa do osobnej starostlivosti matky s tým, že zastupovať maloleté dieťa a spravovať jeho majetok sú oprávnení obaja rodičia, v ktorých upravil styk otca s maloletým dieťaťom a uložil obom rodičom výchovné opatrenie, neboli odvolaním matky napadnuté.

11. Podľa § 2 ods. 1 C. m. p. na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

12. Podľa § 2 ods. 2 C. m. p. na účely tohto zákona sa pojmy žalobca, strana a spor vykladajú ako návrh na začatie konania, účastník konania a konanie podľa tohto zákona, ak z povahy veci nevyplýva inak.

13. Konštatuje, že v postupe súdu prvej inštancie nezistil žiadne vady týkajúce sa procesných podmienok, na ktoré je z úradnej povinnosti povinný prihliadať (§ 2 ods. 1 C. m. p., § 380 ods. 2 C. s. p.).

14. V posudzovanej veci sa matka návrhom doručeným súdu prvej inštancie dňa 11.8.2022 domáhala zveriť maloletého A. do jej osobnej starostlivosti s tým, že obaja rodičia sú oprávnení maloleté dieťa zastupovať a spravovať jeho majetok, uložiť otcovi povinnosť platiť na výživu maloletého dieťaťa sumou 350 eur mesačne, a to vždy do 15. dňa toho ktorého mesiaca vopred k rukám matky s účinnosťou od podania návrhu a upraviť styk otca s maloletým, so súčasným uložením povinnosti matke dieťa na styk riadne pripraviť. Po otvorení pojednávania nariadeného na deň 20.3.2023 právna zástupkyňa matky v prítomnosti všetkých účastníkov upravila návrh v časti výživného tak, že žiadala uložiť otcovi povinnosť platiť na výživu maloletého v období od 1.8. – 31.12.2022 sumu 320 eur mesačne (250 eur + 70 eur) a od 1.1.2023 sumu 390 eur mesačne (250 eur + 140 eur). Matka

svojim dispozitívnym úkonom čo do obdobia a výšky požadovaného výživného modifikovala návrh v časti o určenie výživného, o ktorej zmene nemal súd prvej inštancie, vzhľadom na charakter konania o úprave výkonu rodičovských práv a povinností, ktoré je možné začať aj bez návrhu, povinnosť osobitne rozhodovať (§ 23 ods. 1, 2, § 28, § 40 C. m. p.). Podstatným však je, že aj v takomto konaní, začatom po návrhu matky, mal súd povinnosť vo výrokovej časti rozhodnutia rozhodnúť o celej prejednávanej veci a vyčerpať celý predmet konania, o ktorom matka žiadala rozhodnúť (§ 212 C. s. p.) a v písomnom vyhotovení rozhodnutia dostatočne a zrozumiteľne vysvetliť, akým spôsobom postupoval pri posudzovaní rozhodných skutočností, podstatných pre rozhodnutie o uplatnenom návrhu, ako a prípadne prečo návrhu, resp. jeho časti nevyhovel (§ 220 ods. 2 C. s. p.). Ak by tak súd nepostupoval, porušil by právo účastníka civilného súdneho konania na spravodlivý proces garantovaný čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Bez významu v tejto súvislosti je, že sa jedná o konanie, ktoré je možné začať aj bez návrhu, v ktorom prípade súd môže prekročiť návrhy účastníkov a prisúdiť viac, než čoho sa domáhajú, aj vtedy, ak sa konanie mohlo začať aj bez návrhu (§ 40 C. m. p.).

15. Podľa § 77 ods. 1 Zákona o rodine právo na výživné sa nepremlčuje. Možno ho však priznať len odo dňa začatia súdneho konania. Výživné pre maloleté dieťa možno priznať najdlhšie na dobu troch rokov spätne odo dňa začatia konania, ak sú na to dôvody hodné osobitného zreteľa.

16. Ustanovenie § 77 ods. 1 Zákona o rodine zabezpečuje určovanie výživného v prípade, ak jeden z rodičov prestane plniť svoju vyživovaciu povinnosť a je dôvod určiť výživné súdnym rozhodnutím a zároveň vyjadruje zásadu možnosti priznania dávok výživného od začatia konania (t. j. od podania návrhu), s výnimkou konania o výživnom pre maloleté deti, ktoré je možné priznať pri splnení zákonného predpokladu aj za dobu minulú. Keďže výživné má spotrebný charakter a má pokrývať pravidelné mesačné náklady a potreby detí, cieľom právnej úpravy vyjadrenej v uvedenom v zákonom ustanovení je dosiahnuť, aby oprávnený rodič hneď ako nastane situácia, že povinný rodič si prestane plniť vyživovaciu povinnosť, podal návrh na určenie výživného - zmyslom tejto právnej úpravy je ochrana práv detí, majúcich nárok na to, aby si k nim rodičia plnili vyživovaciu povinnosť pravidelne a v rozsahu potrebnom pre uspokojovanie ich potrieb. Ak zákonodarca v citovanom ustanovení určil podmienky, za ktorých je možné priznať výživné pri maloletých deťoch za dobu spätne od podania návrhu, postupoval tak v súlade so svojimi právomocami, v záujme zamedzenia možným špekuláciám a prípadnému zneužívaniu tejto možnosti. Aj keď v citovanom ustanovení zákonodarca presne nezadefinoval, čo je možné považovať za dôvody hodné osobitného zreteľa, súdna prax sa ustálila v tom, že priznanie výživného pre maloleté deti spätne aj pred podaním návrhu je výnimočným postupom zo všeobecného pravidla o tom, že výživné možno priznať len odo dňa začatia súdneho konania, dôvody hodné osobitného zreteľa musí navrhovateľ súdu preukázať a medzi dôvody hodné osobitného zreteľa patrí napr. objektívna nemožnosť podať návrh proti povinnému z dôvodu, že navrhovateľ nemal vedomosť, kde sa povinný nachádza alebo z dôvodu zlého zdravotného stavu navrhovateľa, pre ktorý sa nemohol venovať takémuto konaniu, prípadne mu to neumožňovala iná závažná prekážka.

17. Ako zásadné pochybenie odvolací súd posúdil skutočnosť, že súd prvej inštancie sa v priebehu konania a ani vo svojom rozhodnutí nezaoberal vo vzťahu k určeniu výšky výživného celým predmetom konania, odvíjajúcim sa od návrhu matky, upraveným v priebehu pojednávania dňa 20.3.2023, v ktorom žiadala uložiť otcovi povinnosť platiť na výživu maloletého v období od 1.8. – 31.12.2022 sumou 320 eur mesačne (250 eur + 70 eur) a od 1.1.2023 sumou 390 eur mesačne (250 eur + 140 eur). Z formulácie prijatých a vyhlásených výrokov II., III. rozhodnutia (týkajúcich sa vyživovacej povinnosti otca), písomného odôvodnenia rozhodnutia, ale aj postupu konajúceho súdu v priebehu prvoinštančného konania (v ktorom sa súd zaoberal výlučne návrhom matky na určenie výživného od 11.8.2022 a k možnej existencii dôvodov hodných osobitného zreteľa pre možné spätné priznanie výživného podľa § 77 ods.1 Zákona o rodine netrval na vyjadrení matky a v rozpore s § 35 C. m. p. k nemu nevykonala ani žiadne dokazovanie) vyplýva zásadné opomenutie súdu prvej inštancie skutkovo a právne posudzovať aj návrh matky na priznanie spätného výživného za obdobie od 1.8.2022 do 10.8.2022, svoje závery preniesť do výrokovej časti rozhodnutia (ktorá ako jediná časť rozhodnutia vo veci samej nadobúda právoplatnosť a po jej nadobudnutí zaväzuje účastníkov konania) a skutkovo a právne ich vysvetliť aj v dôvodoch rozhodnutia.

18. Podľa § 62 ods. 1, 2, 4, 5 Zákona o rodine plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času kým deti nie sú schopné samé sa živiť.

19. Obaja rodičia prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov.

20. Pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti súd prihliada na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará. Ak rodičia žijú spolu, prihliadne súd aj na starostlivosť rodičov o domácnosť.

21. Výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov. Pri skúmaní schopností, možností a majetkových pomerov povinného rodiča súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť.

22. Podľa § 75 ods. 1 Zákona o rodine pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu, rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie.

23. Vo vzťahu k napadnutým výrokom II., III. o výške vyživovacej povinnosti otca a jeho povinnosti zaplatiť zročné výživné odvolací súd konštatuje, že výživným sa rozumejú náklady na uspokojovanie všetkých životných potrieb toho, komu je poskytované v súvislosti s jeho všestranným rozvojom, tak po stránke fyzickej ako aj po stránke duševnej. Rozsah nákladov na úhradu životných potrieb osoby odkázanej na výživné je rôzna, a to vzhľadom na vek, zdravotný stav ale aj vzhľadom na nadanie (schopnosti) tejto osoby, spôsob prípravy na jej budúce povolanie a pod. Pokiaľ ide o výšku výživného, vychádzajú z ust. § 62 ods. 1, 2, 4, 5, § 75 ods. 1 Zákona o rodine, súd pri určovaní výživného berie zreteľ na odôvodnené potreby maloletých detí, ako aj na zárobkové možnosti, schopnosti a majetkové pomery rodičov, pri zachovaní práva detí podieľať sa na životnej úrovni rodičov. V posudzovanom prípade z odôvodnenia vzťahujúceho sa k výrokom o vyživovacej povinnosti otca však nie je možné ustáliť, či súd prvej inštancie na uvedené zákonné kritériá prihliadal, či vôbec a akým spôsobom ich vyhodnotil, z ktorých konkrétnych dôkazov a preukázaných skutočností v otázke určenia výživného vychádzal, či a s akým výsledkom sa vôbec zaoberal relevantnými otázkami nastolenými vo vzťahu k určeniu výšky výživného na maloleté dieťa účastníkmi konania, a to jednak vo vzťahu k zárobkovým a majetkovým pomerom na strane oboch rodičov, otázke výšky ich životnej úrovne a jednak k rozsahu odôvodnených potrieb maloletého dieťaťa prezentovaných matkou.

24. Súd pri rozhodovaní o výške vyživovacej povinnosti povinného rodiča nemôže rezignovať na dôsledné ustálenie rozsahu odôvodnených potrieb maloletého dieťaťa, ktoré majú predstavovať vyčíslenie všetkých pravidelných a nepravidelných platieb na dieťa tak, aby odôvodnené potreby dieťaťa boli jednoznačne určiteľné, tieto musia vychádzať zo základných potrieb (bývanie, stravovanie, ošatenie, zdravotná starostlivosť, náklady súvisiace o školskou dochádzkou a pod.), a pokiaľ to životná úroveň rodičov dovoľuje, treba zohľadniť tiež náklady na voľnočasové aktivity. Následne musí tieto posudzovať vo vzťahu k zárobkovým možnostiam, schopnostiam a majetkovým pomerom rodičov so zohľadnením práva dieťaťa sa podieľať sa na životnej úrovni rodičov a až napokon pristúpiť k určeniu miery, ktorou sa na odôvodnených nákladoch maloletého dieťaťa bude podieľať každý z rodičov (pri zohľadnení ich zárobkových schopností, majetkových pomerov, životnej úrovne, počtu iných vyživovacích povinností a ich výšky, plnenia vyživovacej povinnosti aj osobnou starostlivosťou o deti a pod.). Pokiaľ sa v posudzovanej veci v odôvodnení svojho rozhodnutia súd prvej inštancie týmito podstatnými skutočnosťami dôsledne nezaoberal a nevyhodnocoval ich, ním prijaté rozhodnutie týkajúce sa vyživovacej povinnosti otca voči maloletému dieťaťu za obdobie od 11.8.2022, opierajúce sa o ust. § 62, § 75 Zákona o rodine, je nedostatočné, nezohľadňujúce pre rozhodnutie podstatné zákonné skutočnosti, čoho následkom je úvaha odvolacieho súdu o nedostatočnom objasnení skutkového a právneho základu rozhodnutia v tejto časti rozhodnutia.

25. Vo vzťahu k uvedenému odvolací súd zdôrazňuje, že konanie o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom je konaním vo veci starostlivosti súdu o maloletých, v ktorom je súd podľa § 35 C. m. p. povinný zistiť skutočný stav veci (t. j. v ktorom aj bez procesnej aktivity účastníkov konania musí vykonať dokazovanie potrebné k čo najbližšiemu priblíženiu sa hmotnoprávnemu rozsahu práv, povinností a právom chránených záujmov). Na túto skutočnosť upriamuje pozornosť súdu prvej inštancie z dôvodu, že v odôvodnení rozhodnutia záver o ustálení rozsahu odôvodnených

potrieb maloletého dieťaťa absentuje a závery súdu prvej inštancie sú v tomto smere nejednoznačné (v ods. 21 je konštatované preukázanie výdavkov matky na maloleté dieťa vo výške 430 eur mesačne, v ods. 23 rozhodnutia súd konštatuje, že matkou prezentované výdavky na maloletého sú „mierne nadhodnotené a v dostatočnom rozsahu nepreukázané“). Podotýka, že jednoznačné ustálenie a vyčíslenie odôvodnených potrieb maloletého dieťaťa je imanentnou súčasťou rozhodnutia, týkajúceho sa vyživovacej povinnosti povinného rodiča o určení, resp. zmene už určeného výživného, od ktorého sa odvíja následná úvaha o určení miery, ktorou sa na stanovených mesačných nákladoch bude podieľať každý z rodičov, pri súčasnom zohľadnení osobných, zárobkových, majetkových pomerov rodičov, výšky ich životnej úrovne a miere, akou plnia vyživovaciu povinnosť osobnou starostlivosťou o dieťa. Uvedené znamená, že súd prvej inštancie mal aj z vlastnej iniciatívy doplniť dokazovanie v rozsahu potrebnom pre rozhodnutie v tejto časti a ak mal pochybnosti o výške nákladov prezentovaných matkou v priebehu konania, mal ju vyzvať na doloženie potrebných listinných dôkazov (takýto postup súdu prvej inštancie po predložení špecifikácie nákladov matky v priebehu pojednávania 30.1.2023 až do vyhlásenia rozhodnutia z obsahu spisu nevyplýva). V tejto súvislosti je treba zdôrazniť aj to, že pokiaľ ide o náklady na bežné výdavky dieťaťa na stravu, ošatenie, obuv, hygienické pomôcky, základnú zdravotnú starostlivosť (vitamíny a pod.), nie je bezpodmienečne nutné trvať na ich preukázaní dokladmi z nákupov, ale je možné vychádzať zo všeobecných poznatkov o cenách tovarov a služieb a primeranosti ich obvyklej spotreby pre dieťa v porovnateľnom veku.

26. 23. Pokiaľ ide o majetkové a zárobkové pomery na strane oboch rodičov (majúce význam pre následné posúdenie výšky ich životnej úrovne), skutkové zistenia súdu prvej inštancie, uvedené v ods. 22 rozhodnutia smerujú k úvahe o výraznom nepomere v aktuálnych príjmových pomeroch matky a aj otca, v ich majetkových pomeroch (otec je vlastníkom minimálne dvoch motorových vozidiel, matka v odvolaní poukazuje na nadobudnutie ďalšieho motorového vozidla otcom) a v nadväznosti na to, aj vo výške ich životnej úrovne (matka má ešte ďalšiu vyživovaciu povinnosť k staršej dcére). Tieto zistenia však súd prvej inštancie nepochopiteľne a bez akceptovateľného odôvodnenia nepremietol pri úvahe o určení miery, ktorou by sa na stanovených mesačných nákladoch maloletého dieťaťa mal podieľať každý z rodičov, pri súčasnom zohľadnení miery, akou plnia vyživovaciu povinnosť osobnou starostlivosťou o dieťa. Jeho (inak nevysvetlená) úvaha o tom, že je spravodlivé, aby sa obaja rodičia podieľali na výžive dieťaťa v rovnakom rozsahu, je nepreskúmateľná, neudržateľná a nedáva korektnú odpoveď na skutkové zistenia vyplývajúce z doposiaľ vykonaného dokazovania, že matka výraznú časť svojej vyživovacej povinnosti plní práve výlučnou osobnou starostlivosťou o maloleté dieťa v ešte útlom veku (s ktorým je na rodičovskej dovolenke).

27. V záujme úplnosti vyporiadania sa s odvolacími námietkami matky, sa odvolací súd vo vzťahu k daňovému bonusu, ktorý na maloletého do 1.3.2023 poberal otec, plne zhoduje so závermi prvoinštančného súdu prezentovaného v prvej časti ods. 24 odôvodnenia rozhodnutia. Dodáva, že daňový bonus nepredstavuje príjem pre dieťa, ale ide o sumu, ktorú je možné si odpočítať priamo z dane a ktorá sa v prípade otca zamestnaného v pracovnom pomere, prejavila za obdobie do 1.3.2023 vo výške ním dosahovaného čistého príjmu. Pokiaľ matka v odvolaní poukazuje na (bližšie neoznačenú) ustálenú rozhodovaciu prax, podľa ktorej výživné, ktoré hradí povinný rodič na všetky deti spolu, ku ktorým má vyživovaciu povinnosť, by malo predstavovať 20 % až 30 % z jeho čistého príjmu podotýka, že za ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít v zmysle čl. 2 ods. 1 C. s. p. treba považovať predovšetkým : a/ rozhodnutia publikované v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávanej Najvyšším súdom ČSFR, Najvyšším súdom ČR a Najvyšším súdom SR v dobe do 31.12.1992, ako aj rozhodnutia uverejnené v Zborníkoch stanovísk, správ o rozhodovaní súdov a súdnych rozhodnutí Najvyšších súdov ČSSR, ČSR a SSR vydaných SEVT Praha v rokoch 1974 (č. I, 1965 - 1967), 1980 (č. II, 1964 - 1969) a 1986 (č. IV, 1970 - 1983) pokiaľ sú stále použiteľné (najmä z hľadiska ich súladu s hodnotami demokratického právneho štátu) a neboli prekonané neskoršou judikatúrou, b/ rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, vydávanej Najvyšším súdom Slovenskej republiky od 1.1.1993 s pôvodným názvom Zbierka rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky (pokiaľ neboli v neskoršom období judikatórne prekonané), c/ rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorých bol opakovane potvrdený určitý právny názor, alebo výnimočne aj jednotlivé rozhodnutie, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v tomto rozhodnutí nespochybnili (prípadne ich akceptovali a vecne na ne nadviazali), d/ rozhodovaciu prax ďalších najvyšších súdnych autorít (Ústavného súdu Slovenskej republiky, Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie), v ktorých bol opakovane potvrdený určitý právny názor. Konštatuje, že v súvislosti s matkou prezentovaným názorom nemá

vedomosť o rozhodnutiach spadajúcich pod pojem ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít, v ktorých by bol takýto právny názor prezentovaný. Zdôrazňuje, že pri rozhodovaní o vyživovacej povinnosti rodičov voči deťom odkázaným na nich výživou, je nutné prihliadať na konkrétne skutkové a právne osobitosti každého prejednávaneho prípadu, a tieto zohľadňovať v kontexte prijatej zákonnej úpravy (§ 62 a nasl. Zákona o rodine).

28. Odvolací súd napokon vo vzťahu k výroku III. o zročnom výživnom dáva súdu prvej inštancie do pozornosti, že v prípade, ak súd rozhoduje o dlžnom výživnom za obdobie predchádzajúce súdному rozhodnutiu musí zohľadniť, že použitie možnosti povinného plniť v splátkach, ktorých výška a podmienky zročnosti musia byť presne určené, je výnimočným riešením, ktoré musí byť v rozsudku presvedčivo odôvodnené dôležitými okolnosťami najmä na strane povinného (§ 232 ods. 3, 4 C. s. p.). Hľadiskami pre úvahu súdu, či má povinnému priznať výhodu splátok bude najmä výška uloženej peňažnej povinnosti, platobná schopnosť povinného, v konaní prejavená snaha o plnenie záväzku, a podobne. Vzhľadom na charakter zostávajúceho predmetu konania (vyživovacia povinnosť povinného rodiča k maloletému dieťaťu), nie je účelom takéhoto postupu to, aby maloletému dieťaťu boli splátky zročného výživného, na plnenie ktorých mu vznikol nárok za minulé obdobie, vyplácané neprímerane dlhé obdobie. V napadnutom rozhodnutí, v ktorom súd prvej inštancie vo výroku III. uložil otcovi povinnosť zaplatiť dlh na zročnom výživnom za obdobie od 11.8.2022 do 31.3.2023 v celkovej výške 812,17 eur v mesačných splátkach vo výške 35 eur, ktoré mu uložil platiť spolu s bežným výživným, počnúc právoplatnosťou rozhodnutia, však absentuje vysvetlenie výnimočných dôvodov vedúcich súd prvej inštancie k poskytnutiu možnosti povinnému platiť výživné dlh na výživnom za minulé obdobie v určených splátkach, znamenajúcich splácanie dlhu na výživnom na maloleté dieťa po dobu viac ako dvoch rokov. Za výnimočné dôvody v zmysle § 232 ods. 3, 4 C. s. p. nemožno totiž pri zistených majetkových pomeroch otca (minimálne dve motorové vozidlá a hradenie nákladov s ich prevádzkou) považovať rozdiel v príjmových (1 200 eur mesačne) a výdavkových pomeroch otca (714 eur) a ani nemožno prijať konštatáciu súdu prvej inštancie v tom, že je žiaduce umožniť otcovi zaplatenie dlžného výživného za predchádzajúce obdobie v tak nízkyh mesačných splátkach.

29. V nadväznosti na uvedené odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch II., III. a v závislom výroku VI. o trovách konania podľa § 389 ods. 1 písm. b/, c/ C. s. p. zrušil a podľa § 391 ods. 1 C. s. p. vec vrátil v rozsahu zrušenia na ďalšie konanie. Úlohou prvoinštančného súdu bude pri ďalšom prejednaní veci posúdiť a ustáliť otázky naznačené odvolacím súdom v predchádzajúcej časti rozhodnutia, po doplnení dokazovania potrebného na zistenie skutočného stavu veci (§ 35 C. m. p.) opätovne o zostávajúcom predmete konania (návrhu matky na určenie výživného od 1.8.2022) rozhodnúť a odôvodniť rozhodnutie tak, aby zodpovedalo ust. § 220 ods. 2 C. s. p., t. zn. v ňom uviesť stručný a jasný výklad o tom, o ktoré dôkazy oprel svoje skutkové zistenia a akými úvahami sa riadil pri posudzovaní návrhu matky na určenie výživného, riadne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty účastníkov konania týkajúce sa zákonných podmienok posudzovaných vo vzťahu k určeniu vyživovacej povinnosti otca, t. j. osobných, majetkových a finančných pomerov na strane oboch rodičov a aj ustáleného rozsahu odôvodnených potrieb maloletého dieťaťa a ich výšky pri zohľadnení ich prípadných ďalších podstatných zmien, v rozhodnutí uvedie, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal, ako ich právne a skutkovo vyhodnotil a dôvod prípadného nevykonania účastníkmi navrhnutého dokazovania.

30. V novom rozhodnutí súd prvej inštancie rozhodne o náhrade trov konania (§ 396 ods. 3 C. s. p.).

31. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0 (§ 2 ods. 1 C. m. p., § 393 ods. 2 C. s. p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C. s. p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C. s. p.).

Dovolaateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C. s. p.).